

Alister E. McGrath

Uvod u kršćansku teologiju

Teološki fakultet "Matija Vlačić Ilirik", Ex libris, Zagreb, Rijeka, 2006.

Alister McGrath, dugogodišnji profesor Sveučilišta u Oxfordu, od 2008. voditelj katedre teologije, službe i edukacije na Odjelu za obrazovanje i profesionalne studije pri King's Collegeu u Londonu jedan je od vodećih teologa današnjice. Njegova knjiga *Uvod u kršćansku teologiju* slovi kao jedan od najboljih uvoda u povijest kršćanske misli i doktrine. Knjiga, izrasla iz dvaju desetljeća predavanja teologije na dodiplomskom studiju i seminarima oksfordskog sveučilišta, vrijedan je priručnik koji koriste studenti teologije širom svijeta.

Knjiga nastoji uvesti čitatelja u osnove kršćanske teologije spajajući u jednu cjelinu povijest doktrine i sustavnu teologiju. Autor predstavlja i tumači vodeće ideje kršćanske teologije, opisuje razvoj i obranu tih ideja, približava osnovni jezik i definicije termina te ključne rasprave koje su utjecale na kršćansku misao u dvama tisućljećima i vodeće mislioce koji su tijekom stoljeća oblikovali kršćansku teologiju. Cilj knjige je uvesti čitatelja u osnove kršćanske teologije: "njezine vodeće ideje; kako su se te ideje razvijale i branile; njezin osnovni jezik i tehničke termine; ključne rasprave koje su utjecale na kršćansku misao u dvama tisućljećima; vodeće mislioce koji su tijekom stoljeća oblikovali kršćansku teologiju" (str. 21). Autor smatra da će čitatelj nakon što prouči knjigu biti u mogućnosti pristupiti "sljedećim aktivnostima: čitati i razumjeti naprednija djela iz teologije, uključujući djela glavnih teologa i djela o glavnim teozima ili područjima teologije; koristiti se sve većom količinom teološke građe na internetu;"... "osmisliti predavanja i razgovore o kršćanskoj teologiji; informirano doprinosti raspravama i razgovorima u crkvama, sveučilištima, fakultetima i školama; uvodno predstavljati, u crkvama i među studentskim slušateljstvom, brojne aspekte kršćanske misli na ispravan i pouzdan način" (str. 21).

Autor ističe svoje razloge za pisanje ove knjige: "Kao višegodišnji profesor na oxfordskome sveučilištu, predobro sam svjestan da je među sveučilišnim i fakultetskim studentima teologije rijedak osjećaj ushićenosti i oduševljenja" čitanja teoloških tekstova. Studenti su "uglavnom zbunjeni i smeteni često zbunjujućim jezikom kršćanske teologije, očitom nejasnošću većine suvremenih djela s toga područja te njihovom prividnom nevažnošću za praktične probleme kršćanskoga

života i službe. Kao netko tko vjeruje da je kršćanska teologija među najzahvalnijim, najispunjujućim te najzabudljivim područjima kojima se netko može baviti, često sam se pitao što učiniti u toj situaciji. Ova knjiga, koja izrasta iz dvaju desetljeća predavanja teologije na dodiplomskom studiju i seminarima oxfordskog sveučilišta, odgovor je na to pitanje” (str. 23). Obrazlažući potrebu pisanja jednostavnog uvodnog priručnika kršćanske teologije autor ističe da velik broj postojećih uvoda pretpostavlja predznanje svojih čitatelja. Budući da su mnogi studenti koji žele proučavati kršćansku teologiju, zbog religijskih promjena u zapadnoj kulturi, tek nedavno postali kršćani, oni slabo razumiju kršćanstvo, njegov stručni jezik ili misaone strukture. Stoga je autor prigodom pisanja ove knjige imao prvenstveno u vidu obrazovne razloge: jednostavnost izraza i jasnoću predstavljanja. Sve je prikazano jasno i što je jednostavnije moguće. Autor se potrudio objasniti pozadinu pojedine rasprave, pitanja kojima se ona bavi i terminologiju koja se u njoj rabi.

Knjiga je podijeljena na tri dijela i osamnaest poglavlja u kojima su obrađena temeljna pitanja kršćanske teologije. U prvome dijelu obrađena su razdoblja povijesti crkve, teme i kršćanski teolozi. U prva četiri poglavlja McAlister obrađuje četiri ključna razdoblja povijesti kršćanstva: patrističko razdoblje, srednji vijek i renesansu, razdoblje reformacije i postreformacije te moderno doba. U većini poglavlja slijedi sličan uzorak: objašnjenje pojmova, kratki povijesni pregled, upoznavanje s ključnim teolozima, razvoj ključnih teoloških pitanja, odjeljak s ključnim imenima, riječima i frazama te odjeljak za pitanja i dodatnu literaturu. U drugom dijelu knjige pod nazivom “Izvori i metode” autor daje radnu definiciju teologije, razvoj teologije kao akademske discipline te uvodi u biblijska istraživanja, sustavnu teologiju, povijest teologije, pastoralnu i filozofsku teologiju i duhovnost. Zatim pod izvorima teologije donosi odjeljke o Svetom pismu, razumu, predaji i religioznom iskustvu. U sedmom poglavlju raspravlja o spoznaji Boga, a u osmom o odnosu filozofije i teologije.

U trećem i najdužem dijelu, od devetog do osamnaestog poglavlja, McGrath raspravlja i uvodi u kršćansku teologiju. Jezgrovito razlaže temeljne teološke istine o Bogu, Isusu Kristu, vjeri i povijesti, učenju o spasenju u Isusu Kristu, o ljudskoj naravi, grijehu i milosti, učenju o Crkvi i sakramentima. Posljednja dva poglavlja posvetio je gorućem pitanju odnosa kršćanstva i svjetskih religija te pitanjima pakla, čistilišta i neba.

Autor na kraju knjige daje rječnik teoloških pojmova, a izdavač je priredio kazalo imena. Iako je autor u sadržaju dao izvrstan pregled tema, zaista je šteta što hrvatski izdavač nije priredio i iscrpno kazalo pojmova, kojim bi se čitatelji puno lakše snalazili u djelu.

Knjiga je pisana jednostavno i pregledno. Namijenjena je onima koji slabo poznaju povijest i teologiju. Služi, kako to sam naslov ističe, kao uvod u kršćansku

teologiju. Pruža osnovne povijesne, filozofske i teološke informacije za iscrpniji studij kršćanske teologije. Izabrane teme pregledno su obrađene, pitanja na kraju poglavlja pomažu u učvršćivanju stečenoga znanja a popis korištene literature na kraju svakog poglavlja upućuje zahtjevnije čitatelje na izvore i iscrpnija teološka promišljanja. Budući da je autor maksimalno iskoristio svoj dar i sposobnost čitkog, jasnog i jednostavnog obrazlaganja vrlo zamršenih povijesnih, filozofskih i teoloških tema, ovu knjigu preporučam studentima početnih godina teoloških i drugih studija te intelektualcima i svima koji se bave kršćanskim odgojem i obrazovanjem, posebice pastorima i vjeroučiteljima.

Stanko Jambrek